

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 593/2008 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 17ης Ιουνίου 2008

για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61 στοιχείο γ) και το άρθρο 67 παράγραφος 5 δεύτερη περίπτωση,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽¹⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Κοινότητα έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός τέτοιου χώρου, η Κοινότητα πρέπει να θεσπίσει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις, στο βαθμό που αυτό είναι αναγκαίο για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (2) Σύμφωνα με το άρθρο 65 στοιχείο β) της συνθήκης, τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την προώθηση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσιών.
- (3) Κατά τη σύνοδό του στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και άλλων αποφάσεων ως τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις και κάλεσε το Συμβούλιο και την Επιτροπή να εγκρίνουν πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης.
- (4) Στις 30 Νοεμβρίου 2000, το Συμβούλιο ενέκρινε κοινό πρόγραμμα μέτρων της Επιτροπής και του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων⁽³⁾. Το πρόγραμμα προσδιορίζει ότι τα μέτρα σχετικά με την εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης των νόμων συμβάλλουν πράγματι στη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων.
- (5) Το πρόγραμμα της Χάγης⁽⁴⁾, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 5 Νοεμβρίου 2004, ζητούσε να συνεχισθούν δραστήρια οι εργασίες σχετικά με τους κανόνες σύγκρουσης νόμων όσον αφορά τις συμβατικές ενοχές («Ρώμη Ι»).

- (6) Η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς προϋποθέτει, προκειμένου να βελτιωθεί η προβλεψιμότητα της έκβασης των διαφορών, η ασφάλεια του εφαρμοστέου δικαίου και η ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων, ότι οι κανόνες σύγκρουσης νόμων που ισχύουν στα κράτη μέλη ορίζουν ως εφαρμοστέο το αυτό εθνικό δίκαιο ανεξαρτήτως της χώρας ενώπιον των δικαστηρίων της οποίας ασκείται η αγωγή.
- (7) Το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής και οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να συνάδουν με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁽⁵⁾ (Βρυξέλλες Ι) και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη ΙΙ»)⁽⁶⁾.
- (8) Οι οικογενειακές σχέσεις θα πρέπει να καλύπτουν τις σχέσεις γονέων και τέκνων, το γάμο και τις σχέσεις συγγένειας εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, σε ευθεία ή πλάγια γραμμή. Η παραπομπή του άρθρου 1, παράγραφος 2, σε σχέσεις που παράγουν αποτελέσματα ανάλογα με το γάμο και άλλες οικογενειακές σχέσεις θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους του επιληφθέντος δικαστηρίου.
- (9) Οι ενοχές που προκύπτουν από συναλλαγματικές, επιταγές, γραμμάτια σε διαταγή και άλλα αξιόγραφα θα πρέπει να καλύπτουν και τις φορτωτικές στον βαθμό που οι προκύπτουσες από τη φορτωτική ενοχές οφείλονται στον χαρακτήρα της ως αξιόγραφο.
- (10) Οι ενοχές που απορρέουν από συζητήσεις που προηγούνται της σύναψης μιας σύμβασης καλύπτονται από το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 864/2007. Κατά συνέπεια, οι ενοχές αυτές θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.
- (11) Η ελευθερία των μερών να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο θα πρέπει να αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους του συστήματος των κανόνων σύγκρουσης νόμων όσον αφορά τις συμβατικές ενοχές.
- (12) Η συμφωνία μεταξύ των μερών για την ανάθεση αποκλειστικής αρμοδιότητας σε ένα ή περισσότερα δικαστήρια ή δικαιοδοτικά όργανα ενός κράτους μέλους για τη διευθέτηση διαφορών στο πλαίσιο μιας σύμβασης θα πρέπει να αποτελεί έναν από τους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον εκδηλώθηκε σαφώς μια επιλογή εφαρμοστέου δικαίου.
- (13) Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τα μέρη να ενσωματώσουν με ειδική μνεία στη σύμβασή τους ένα μη κρατικό σώμα κανόνων δικαίου ή μια διεθνή σύμβαση.

⁽¹⁾ ΕΕ C 318 της 23.12.2006, σ. 56.

⁽²⁾ Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 29ης Νοεμβρίου 2007 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2008.

⁽³⁾ ΕΕ C 12 της 15.1.2001, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 53 της 3.3.2005, σ. 1.

⁽⁵⁾ ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1791/2006 (ΕΕ L 363 της 20.12.2006, σ. 1).

⁽⁶⁾ ΕΕ L 199 της 31.7.2007, σ. 40.

- (14) Αν η Κοινότητα θεσπίσει, με κατάλληλη νομοθετική πράξη, κανόνες ουσιαστικού δικαίου των συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων καθιερωμένων όρων και προϋποθέσεων, η πράξη αυτή μπορεί να προβλέπει ότι τα μέρη δύνανται να επιλέξουν την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων.
- (15) Όταν πραγματοποιείται επιλογή εφαρμοστέου δικαίου και όλα τα άλλα στοιχεία που σχετίζονται με την περίπτωση ευρίσκονται σε μια χώρα διαφορετική από τη χώρα το δικαίο της οποίας έχει επιλεγεί, η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου δεν θα πρέπει να θίγει την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της χώρας αυτής από τις οποίες δεν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση με συμφωνία. Ο κανόνας αυτός θα πρέπει να εφαρμόζεται είτε η επιλογή εφαρμοστέου δικαίου συνοδεύεται από επιλογή δικαστηρίου ή δικαιοδοτικού οργάνου είτε όχι. Δεδομένου ότι δεν προβλέπεται ουσιαστική αλλαγή σε σύγκριση με το άρθρο 3 παράγραφος 3 της σύμβασης του 1980 για το εφαρμοστέο δικαίο στις συμβατικές ενόχες ⁽¹⁾ («σύμβαση της Ρώμης»), η διατύπωση του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να ευθυγραμμισθεί κατά το δυνατόν με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 864/2007.
- (16) Προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο γενικός στόχος του παρόντος κανονισμού, που είναι η ασφάλεια δικαίου στον ευρωπαϊκό χώρο δικαιοσύνης, οι κανόνες σύγκρουσης νόμων θα πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας. Εντούτοις, τα δικαστήρια θα πρέπει να διατηρούν ένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας προκειμένου να καθορίζουν το δικαίο που έχει τη στενότερη σχέση με την υπόθεση.
- (17) Όσον αφορά το εφαρμοστέο δικαίο ελλείπει επιλογής, η έννοια της «παροχής υπηρεσιών» και της «πώλησης αγαθών» θα πρέπει να ερμηνεύεται με τον ίδιο τρόπο όπως κατά την εφαρμογή του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001, στο μέτρο που η πώληση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών καλύπτονται από τον εν λόγω κανονισμό. Μολονότι οι συμβάσεις δικαιόχρησης και διανομής είναι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, αποτελούν αντικείμενο ειδικών κανόνων.
- (18) Όσον αφορά το εφαρμοστέο δικαίο ελλείπει επιλογής, πολυμερή συστήματα θα πρέπει να είναι εκείνα στα οποία γίνεται διαπραγμάτευση, όπως οι ρυθμιζόμενες αγορές και οι πολυμερείς μηχανισμοί διαπραγμάτευσης σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων ⁽²⁾, ανεξαρτήτως αν βασίζονται ή όχι σε κεντρικό αντισυμβαλλόμενο.
- (19) Όταν δεν έχει γίνει επιλογή δικαίου, το εφαρμοστέο δικαίο θα πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με τον κανόνα που διέπει τον συγκεκριμένο τύπο σύμβασης. Όταν η σύμβαση δεν μπορεί να υπαχθεί σε έναν συγκεκριμένο τύπο σύμβασης, ή όταν τα στοιχεία της εμπίπτουν σε περισσότερους από έναν τύπους, θα πρέπει να διέπεται από το δικαίο της χώρας στην οποία έχει τη συνήθη διαμονή του το μέρος που καλείται να πραγματοποιήσει τη χαρακτηριστική παροχή (characteristic performance). Στην περίπτωση σύμβασης απαρτιζόμενης από μια δέσμη δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν σε περισσότερους από έναν καθορισμένους τύπους σύμβασης, η χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης θα πρέπει να προσδιορίζεται λαμβανομένου υπόψη του κέντρου βάρους της.
- (20) Όταν η σύμβαση είναι προδήλως στενότερα συνδεδεμένη με χώρα άλλη από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 ή 2, ρήτρα διαφυγής θα πρέπει να προβλέπει ότι θα πρέπει να εφαρμόζεται το δικαίο της εν λόγω άλλης χώρας. Προκειμένου να καθορισθεί η εν λόγω χώρα, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ άλλων, κατά πόσον η σχετική σύμβαση παρουσιάζει πολύ στενή σχέση με άλλη σύμβαση ή συμβάσεις.
- (21) Ελλείπει επιλογής, στην περίπτωση κατά την οποία το εφαρμοστέο δικαίο δεν μπορεί να καθορισθεί ούτε βάσει του γεγονότος ότι η σύμβαση εμπίπτει σε έναν καθορισμένο τύπο ούτε βάσει του ότι εφαρμοστέο δικαίο είναι το δικαίο της χώρας στην οποία έχει τη συνήθη διαμονή του το μέρος που καλείται να πραγματοποιήσει τη χαρακτηριστική παροχή, η σύμβαση θα πρέπει να διέπεται από το δικαίο της χώρας με την οποία είναι στενότερα συνδεδεμένη. Προκειμένου να καθορισθεί η εν λόγω χώρα, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ άλλων, κατά πόσον η σχετική σύμβαση παρουσιάζει πολύ στενή σχέση με άλλη σύμβαση ή συμβάσεις.
- (22) Όσον αφορά την ερμηνεία των συμβάσεων μεταφοράς εμπορευμάτων, δεν προβλέπεται καμία ουσιαστική αλλαγή σε σχέση με το άρθρο 4 παράγραφος 4 τρίτη πρόταση της σύμβασης της Ρώμης. Κατά συνέπεια, οι ναυλώσεις για ένα μόνο ταξίδι και άλλες συμβάσεις με κύριο αντικείμενο τη μεταφορά εμπορευμάτων θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως συμβάσεις μεταφοράς εμπορευμάτων. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ο όρος «αποστολέας» θα πρέπει να αναφέρεται σε κάθε πρόσωπο που συνάπτει σύμβαση μεταφοράς με τον μεταφορέα και ο όρος «μεταφορέας» θα πρέπει να αναφέρεται στο συμβαλλόμενο μέρος που αναλαμβάνει να μεταφέρει τα εμπορεύματα, ανεξαρτήτως αν η μεταφορά εκτελείται από τον ίδιο ή όχι.
- (23) Όσον αφορά τις συμβάσεις που συνάπτονται με συμβαλλόμενα μέρη που θεωρούνται ασθενέστερα, φαίνεται ενδεδειγμένη η προστασία τους μέσω κανόνων σύγκρουσης νόμων, οι οποίοι, σε σύγκριση με τους γενικούς κανόνες, είναι ευνοϊκότεροι για τα συμφέροντά τους.
- (24) Όσον αφορά ειδικότερα τις συμβάσεις καταναλωτών, ο κανόνας σύγκρουσης νόμων θα πρέπει να επιτρέπει τη μείωση των δαπανών για την επίλυση διαφορών οι οποίες αφορούν συχνά αξιώσεις μικρής αξίας, και να λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη των τεχνικών εξ αποστάσεως εμπορίας. Η συνέπεια με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 επιβάλλει, αφενός, την αναφορά στην έννοια της «κατευθυνόμενης δραστηριότητας» ως προϋπόθεση εφαρμογής του κανόνα προστασίας του καταναλωτή και, αφετέρου, την εναρμονισμένη ερμηνεία της συγκεκριμένης έννοιας στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 και στον παρόντα κανονισμό, εξειδικεύοντας ότι μια κοινή δήλωση του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 προσδιορίζει ότι «για να μπορέσει να εφαρμοσθεί το άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχείο γ) δεν αρκεί να κατευθύνει μια επιχείρηση τις δραστηριότητές της στο κράτος μέλος κατοικίας του καταναλωτή ή σε διάφορα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένου του εν λόγω κράτους μέλους αλλά πρέπει επίσης να έχει συναφθεί σύμβαση στα πλαίσια αυτών των δραστηριοτήτων». Αυτή η δήλωση υπενθυμίζει εξάλλου ότι «μόνο το γεγονός ότι είναι προσιτή μια σελίδα του Διαδικτύου δεν αρκεί για να καταστήσει εφαρμοστέο το άρθρο 15, χρειάζεται επιπλέον η εν λόγω ιστοσελίδα να καλεί για τη σύναψη συμβάσεων εξ αποστάσεως και να έχει όντως συναφθεί η σύμβαση εξ αποστάσεως με οιοδήποτε μέσο. Στην περίπτωση αυτή η

⁽¹⁾ ΕΕ C 334 της 30.12.2005, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 145 της 30.4.2004, σ. 1. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2008/10/ΕΚ (ΕΕ L 76 της 19.3.2008, σ. 33).

γλώσσα ή το νόμισμα που χρησιμοποιούνται από την ιστοσελίδα του Διαδικτύου δεν συνιστούν στοιχείο που λαμβάνεται υπόψη».

- (25) Οι καταναλωτές θα πρέπει να προστατεύονται με κανόνες της χώρας της συνήθους διαμονής τους, από τους οποίους δεν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση με συμφωνία, υπό την προϋπόθεση ότι η σύμβαση καταναλωτή έχει συναφθεί ως αποτέλεσμα των εμπορικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων του επαγγελματία στη συγκεκριμένη αυτή χώρα. Η ίδια προστασία θα πρέπει να παρέχεται όταν ο επαγγελματίας, μολονότι δεν ασκεί τις εμπορικές ή επαγγελματικές του δραστηριότητες στη χώρα της συνήθους διαμονής του καταναλωτή, κατευθύνει με οιοδήποτε μέσο τις δραστηριότητές του στη χώρα αυτή ή σε διάφορες χώρες στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η χώρα αυτή, και η σύμβαση συνάπτεται ως αποτέλεσμα των εν λόγω δραστηριοτήτων.
- (26) Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες όπως οι επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες και οι παρεπόμενες υπηρεσίες που παρέχονται από επαγγελματία σε καταναλωτή, όπως αναφέρονται στα τμήματα Α και Β του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2004/39/ΕΚ, και οι συμβάσεις για την πώληση μεριδίων των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, ανεξαρτήτως αν καλύπτονται από την οδηγία 85/611/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με ορισμένους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ) ⁽¹⁾, θα πρέπει να υπόκεινται στο άρθρο 6 του παρόντος κανονισμού. Κατά συνέπεια, όταν γίνεται αναφορά στους όρους και προϋποθέσεις που διέπουν την έκδοση κινητών αξιών ή την προσφορά τους σε δημόσια εγγραφή, ή στην απόκτηση και εξόφληση μεριδίων των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, η αναφορά αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις πτυχές που συνδέουν τον εκδότη ή προσφέροντα με τον καταναλωτή αλλά δεν θα πρέπει να περιλαμβάνει τις πτυχές που προϋποθέτουν την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
- (27) Θα πρέπει να υπάρξουν διάφορες εξαίρεσεις από τον γενικό κανόνα σύγκρουσης νόμων για τις συμβάσεις καταναλωτών. Σύμφωνα με μια τέτοια εξαίρεση, ο γενικός κανόνας δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή μίσθωση ακινήτου, εκτός αν η σύμβαση έχει ως αντικείμενο δικαίωμα χρήσης ακινήτου υπό καθεστώς χρονομεριστικής μίσθωσης κατά την έννοια της οδηγίας 94/47/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 1994, περί της προστασίας των αγοραστών ως προς ορισμένες πλευρές των συμβάσεων που αφορούν την απόκτηση δικαιώματος χρήσης ακινήτων υπό καθεστώς χρονομεριστικής μίσθωσης ⁽²⁾.
- (28) Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απαρτίζουν ένα χρηματοπιστωτικό μέσο δεν πρέπει να καλύπτονται από τον γενικό κανόνα που εφαρμόζεται στις συμβάσεις καταναλωτών, καθώς αυτό θα ήταν δυνατόν να καταστήσει εφαρμοστέα διαφορετικά δίκαια για καθένα από τα εκδιδόμενα μέσα, αλλάζοντας έτσι τη φύση τους και εμποδίζοντας την ανταλλαξιμότητα της διαπραγματεύσεως και της προσφοράς τους. Ομοίως, οποτεδήποτε εκδίδονται ή προσφέρονται τέτοια μέσα, οι συμβατικές σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στον εκδότη ή προσφέροντα και τον καταναλωτή δεν θα πρέπει να

υπόκεινται κατ' ανάγκη στην υποχρεωτική εφαρμογή του δικαίου της χώρας συνήθους κατοικίας του καταναλωτή, δεδομένου ότι χρειάζεται να εξασφαλισθεί ομοιομορφία στους όρους και τις προϋποθέσεις της έκδοσης ή προσφοράς. Η ίδια λογική θα πρέπει να ισχύει όσον αφορά τα πολυμερή συστήματα που καλύπτονται από το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο η), ως προς τα οποία θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι το δικαίο της χώρας συνήθους κατοικίας του καταναλωτή δεν θα παρεμβαίνει στους εφαρμοστέους κανόνες για τις συμβάσεις που συνάπτονται στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών ή με παράγοντες τέτοιων συστημάτων.

- (29) Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι αναφορές σε δικαιώματα και υποχρεώσεις που αποτελούν τους όρους και προϋποθέσεις που διέπουν την έκδοση, προσφοράς σε δημόσια εγγραφή ή προσφορά εξαγοράς κινητών αξιών, και οι αναφορές στην απόκτηση και εξόφληση μεριδίων των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, θα πρέπει να περιλαμβάνουν τους όρους που διέπουν, μεταξύ άλλων, την κατανομή των κινητών αξιών ή μεριδίων, τα δικαιώματα σε περίπτωση υπερκάλυψης της έκδοσης, τα δικαιώματα αποχώρησης και παρεμφερή θέματα στο πλαίσιο της προσφοράς, καθώς και τα θέματα στα οποία αναφέρονται τα άρθρα 10, 11, 12 και 13, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι όλες οι συναφείς συμβατικές πτυχές μιας προσφοράς που συνδέει τον εκδότη ή προσφέροντα με τον καταναλωτή θα διέπονται από ένα μόνο δικαίο.
- (30) Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, χρηματοπιστωτικά μέσα και κινητές αξίες είναι εκείνα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 4 της οδηγίας 2004/39/ΕΚ.
- (31) Καμία διάταξη του παρόντος κανονισμού δεν θα πρέπει να θίγει τη λειτουργία μιας επίσημης διευθέτησης που ορίζεται ως σύστημα κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο α), της οδηγίας 98/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1998, σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων ⁽³⁾.
- (32) Λόγω της ιδιομορφίας των συμβάσεων μεταφοράς και των συμβάσεων ασφάλισης, ειδικές διατάξεις θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκές επίπεδο προστασίας των επιβατών και των ασφαλισμένων. Κατά συνέπεια, το άρθρο 6 θα πρέπει να εφαρμόζεται στο πλαίσιο των συγκεκριμένων αυτών συμβάσεων.
- (33) Όταν μια σύμβαση ασφάλισης που δεν καλύπτει ένα μεγάλο κίνδυνο καλύπτει περισσότερους από έναν κινδύνους, εκ των οποίων τουλάχιστον ένας ευρίσκεται σε ένα κράτος μέλος και τουλάχιστον ένας σε τρίτη χώρα, οι ειδικοί κανόνες του παρόντος κανονισμού σχετικά με τις συμβάσεις ασφάλισης θα πρέπει να εφαρμόζονται μόνο στον κίνδυνο ή στους κινδύνους που ευρίσκονται στο σχετικό κράτος μέλος ή κράτη μέλη.
- (34) Ο κανόνας για την ατομική σύμβαση εργασίας δεν θα πρέπει να θίγει την εφαρμογή των υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου της χώρας απόσπασης του εργαζομένου, σύμφωνα με την οδηγία 96/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ L 375 της 31.12.1985, σ. 3. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2008/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 76 της 19.3.2008, σ. 42).

⁽²⁾ ΕΕ L 280 της 29.10.1994, σ. 83.

⁽³⁾ ΕΕ L 166 της 11.6.1998, σ. 45.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 18 της 21.1.1997, σ. 1.

- (35) Οι εργαζόμενοι δεν θα πρέπει να στερούνται της προστασίας που τους εξασφαλίζουν οι διατάξεις από τις οποίες δεν επιτρέπεται παρέκκλιση με συμφωνία ή η παρέκκλιση επιτρέπεται μόνον όταν είναι προς όφελός τους.
- (36) Όσον αφορά τις ατομικές συμβάσεις, η εργασία που παρέχεται σε μια άλλη χώρα θα πρέπει να θεωρείται ως προσωρινή εάν ο εργαζόμενος αναμένεται να εργασθεί εκ νέου στη χώρα καταγωγής του μετά την ολοκλήρωση των καθηκόντων του στην αλλοδαπή. Η σύναψη μιας νέας σύμβασης εργασίας με τον αρχικό εργοδότη ή με έναν εργοδότη που ανήκει στον ίδιο όμιλο εταιρειών με τον αρχικό εργοδότη δεν θα πρέπει να παρεμποδίζει τον εργαζόμενο από το να θεωρείται ότι εργάζεται προσωρινά σε μια άλλη χώρα.
- (37) Για λόγους δημοσίου συμφέροντος δικαιολογείται να δίνεται στα δικαστήρια των κρατών μελών, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η δυνατότητα να εφαρμόζουν εξαιρέσεις για λόγους δημοσίας τάξης και λόγω υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου. Η έννοια των «υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου» θα πρέπει να διακρίνεται από την έκφραση «διατάξεις από τις οποίες δεν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση με συμφωνία», και θα πρέπει να ερμηνεύεται πιο συσταλτικά.
- (38) Στο πλαίσιο της εκχώρησης απαιτήσεων, ο όρος «σχέσεις» θα πρέπει να καθιστά σαφές ότι το άρθρο 14 παράγραφος 1 εφαρμόζεται και στις περιουσιακές πτυχές μιας εκχώρησης μεταξύ εκχωρητή και εκδοχέα στις έννομες τάξεις, στις οποίες οι πτυχές αυτές αντιμετωπίζονται αυτοτελώς σε σχέση με τις πτυχές που εμπίπτουν στο ενοχικό δίκαιο. Εντούτοις, ο όρος «σχέσεις» δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι αναφέρεται σε οποιαδήποτε ενδεχόμενη σχέση μεταξύ εκχωρητή και εκδοχέα. Ειδικότερα, δεν θα πρέπει να περιλαμβάνει τα προκαταρκτικά ζητήματα μιας εκχώρησης απαιτήσεων ή συμβατικής υποκατάστασης. Ο όρος θα πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στις πτυχές που αφορούν άμεσα τη συγκεκριμένη εκχώρηση απαιτήσεων ή συμβατική υποκατάσταση.
- (39) Για λόγους ασφάλειας δικαίου, επιβάλλεται ο σαφής προσδιορισμός της συνήθους διαμονής, ιδίως όσον αφορά τις εταιρείες και άλλες ενώσεις, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα. Αντίθετα από το άρθρο 60 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001, το οποίο προτείνει τρία κριτήρια, ο κανόνας σύγκρουσης νόμων θα πρέπει να περιορίζεται σε ένα μόνο κριτήριο· σε αντίθετη περίπτωση, θα ήταν αδύνατο για τα μέρη να προβλέψουν το εφαρμοστέο για την περίπτωση τους δίκαιο.
- (40) Θα πρέπει να αποφεύγεται μια κατάσταση όπου οι κανόνες σύγκρουσης νόμων είναι διάσπαρτοι σε διάφορες πράξεις και υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κανόνων αυτών. Ο παρών κανονισμός, ωστόσο, δεν θα πρέπει να αποκλείει τη δυνατότητα ενσωμάτωσης κανόνων σύγκρουσης νόμων σχετικά με τις συμβατικές ενοχές σε διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που αφορούν ειδικώς προσδιοριζόμενα ζητήματα.
- Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει την εφαρμογή άλλων πράξεων οι οποίες περιέχουν διατάξεις που προορίζονται να συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, στο μέτρο που οι διατάξεις αυτές δεν μπορούν να εφαρμοσθούν σε συνδυασμό με το δίκαιο που ορίζεται από τους κανόνες του παρόντος κανονισμού. Η εφαρμογή των διατάξεων του εφαρμοστέου δικαίου που ορίζουν οι κανόνες του παρόντος κανονισμού δεν θα πρέπει να περιορίζει την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και υπηρεσιών, όπως αυτή ρυθμίζεται από κοινοτικές πράξεις, όπως η οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά (οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο) ⁽¹⁾.
- (41) Η τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων που αναλαμβάνονται από τα κράτη μέλη συνεπάγεται ότι ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να επηρεάζει τις διεθνείς συμβάσεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει ένα ή περισσότερα κράτη μέλη κατά τη χρονική στιγμή της θέσπισης του παρόντος κανονισμού. Προκειμένου να γίνουν περισσότερο προσιτοί οι κανόνες, η Επιτροπή θα πρέπει να δημοσιεύσει, βάσει των πληροφοριών που διαβιβάζονται από τα κράτη μέλη, τον κατάλογο των σχετικών συμβάσεων στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
- (42) Η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με τις διαδικασίες και προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες τα κράτη μέλη θα μπορούν να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν, επ' ονόματί τους, συμφωνίες με τρίτες χώρες σε επιμέρους και εξαιρετικές περιπτώσεις, όσον αφορά τομεακά θέματα, όπου θα περιέχονται διατάξεις για το εφαρμοστέο στις συμβατικές ενοχές δίκαιο.
- (43) Δεδομένου ότι ο στόχος του παρόντος κανονισμού δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορεί, κατά συνέπεια, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων του παρόντος κανονισμού, να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.
- (44) Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ιρλανδία γνωστοποίησε ότι επιθυμεί να συμμετάσχει στη θέσπιση και την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.
- (45) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και υπό την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.
- (46) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.

Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει την εφαρμογή άλλων πράξεων οι οποίες περιέχουν διατάξεις που προορίζονται να συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, στο μέτρο που οι διατάξεις αυτές δεν μπορούν να εφαρμοσθούν σε συνδυασμό με το δίκαιο που

(1) ΕΕ L 178 της 17.7.2000, σ. 1.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις συμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου στις περιπτώσεις που εμπεριέχουν σύγκρουση νόμων.

Δεν εφαρμόζεται ιδίως σε φορολογικά, τελωνειακά και διοικητικά ζητήματα.

2. Αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού τα ακόλουθα:

- a) τα ζητήματα που αφορούν στην προσωπική κατάσταση ή τη νομική ικανότητα των φυσικών προσώπων, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 13·
- β) οι ενοχές που απορρέουν από οικογενειακές σχέσεις και από σχέσεις οι οποίες, σύμφωνα με το εφαρμοστέο σε αυτές δίκαιο, παράγουν ανάλογα αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων διατροφής·
- γ) οι ενοχές που απορρέουν από περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, από το περιουσιακό καθεστώς σχέσεων, οι οποίες, σύμφωνα με το εφαρμοστέο σε αυτές δίκαιο, θεωρούνται ότι παράγουν αποτελέσματα ανάλογα με εκείνα του γάμου, καθώς και από διαθήκες και κληρονομική διαδοχή·
- δ) οι ενοχές που προκύπτουν από συναλλαγματικές, επιταγές, γραμμάτια σε διαταγή και άλλα αξιόγραφα, στο μέτρο που οι ενοχές απορρέουν από το χαρακτήρα τους ως αξιόγραφων·
- ε) οι συμφωνίες διαίτησας και επιλογής δικαστηρίου·
- στ) τα ζητήματα που ανάγονται στο δικαιο των εταιρειών και άλλων ενώσεων, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, όπως η ίδρυση, με εγγραφή ή άλλως πως, η νομική ικανότητα, η εσωτερική λειτουργία ή η λύση, καθώς και η προσωπική ευθύνη των εταίρων και των οργάνων για τις υποχρεώσεις της εταιρείας ή της άλλης ένωσης·
- ζ) το ζήτημα αν ο αντιπρόσωπος δεσμεύει έναντι των τρίτων τον αντιπροσωπευόμενο, ή αν ένα όργανο εταιρείας, ή ένωσης, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, δεσμεύει έναντι των τρίτων αυτή την εταιρεία, ή ένωση, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα·
- η) η ίδρυση εμπιστευμάτων (trusts) και οι σχέσεις μεταξύ ιδρυτών, εμπιστευματοδόχων (trustees) και δικαιούχων·
- θ) οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συναλλαγές πριν από τη σύναψη της σύμβασης·
- ι) οι συμβάσεις ασφάλισης που απορρέουν από εργασίες οι οποίες διενεργούνται από άλλους οργανισμούς εκτός των

επιχειρήσεων που προβλέπονται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2002/83/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Νοεμβρίου 2002, σχετικά με την ασφάλιση ζωής⁽¹⁾, που αποβλέπει στην καταβολή παροχών σε μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους οι οποίοι ανήκουν σε μια επιχείρηση ή όμιλο επιχειρήσεων ή σε έναν επαγγελματικό ή διεπαγγελματικό κλάδο, σε περίπτωση θανάτου ή επιβίωσης, ή σε περίπτωση διακοπής ή μείωσης της απασχόλησης, ή σε περίπτωση ασθένειας που σχετίζεται με την εργασία ή με εργατικό ατύχημα.

3. Ο παρών κανονισμός δεν ισχύει για την απόδειξη και τα δικονομικά ζητήματα, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 18.

4. Στον παρόντα κανονισμό, με τον όρο «κράτος μέλος» νοούνται τα κράτη μέλη στα οποία εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός. Ωστόσο, στο άρθρο 3 παράγραφος 4, καθώς και στο άρθρο 7, με τον όρο αυτό νοούνται όλα τα κράτη μέλη.

Άρθρο 2

Οικουμενική εφαρμογή

Το καθοριζόμενο από τον παρόντα κανονισμό δίκαιο εφαρμόζεται ακόμη και αν δεν πρόκειται για δίκαιο κράτους μέλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Άρθρο 3

Ελευθερία επιλογής

1. Η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο που επέλεξαν τα μέρη. Η επιλογή πρέπει να γίνεται ρητώς ή να συνάγεται σαφώς από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης. Με την επιλογή τους τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο στο σύνολο ή σε μέρος μόνο της σύμβασης.

2. Τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν οποτεδήποτε την υπαγωγή της σύμβασης σε δίκαιο άλλο από εκείνο που τη διέπει προηγουμένως, είτε δυνάμει προηγούμενης επιλογής κατά το παρόν άρθρο είτε δυνάμει άλλων διατάξεων του παρόντος κανονισμού. Κάθε μεταβολή του εφαρμοστέου δικαίου που γίνεται μετά τη σύναψη της σύμβασης δεν θίγει, κατά το άρθρο 11, το τυπικό κύρος της σύμβασης ούτε επηρεάζει αρνητικά τα δικαιώματα τρίτων.

3. Όταν, κατά το χρόνο της επιλογής, όλα τα άλλα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα εντοπίζονται σε χώρα διαφορετική από εκείνη της οποίας το δίκαιο επελέγη, η επιλογή των μερών δεν θίγει την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου αυτής της άλλης χώρας από τις οποίες δεν επιτρέπεται παρέκκλιση με συμφωνία.

4. Όταν, κατά τον χρόνο της επιλογής, όλα τα άλλα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα εντοπίζονται σε ένα ή σε περισσότερα κράτη μέλη, η επιλογή από τα μέρη εφαρμοστέου δικαίου άλλου από εκείνο

⁽¹⁾ ΕΕ L 345 της 19.12.2002, σ. 1. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2008/19/ΕΚ (ΕΕ L 76 της 19.3.2008, σ. 44).

κράτους μέλους δεν θίγει, όταν συντρέχει περίπτωση, την εφαρμογή διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, όπως αυτές εφαρμόζονται στο κράτος μέλος του δικάζοντος δικαστή, από τις οποίες δεν μπορεί να γίνει παρέκκλιση με συμφωνία.

5. Η ύπαρξη και το κύρος της συμφωνίας των μερών ως προς την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 10, 11 και 13.

Άρθρο 4

Εφαρμοστέο δικαιο ελλείπει επιλογής

1. Ελλείπει επιλογής του εφαρμοστέου στη σύμβαση δικαίου σύμφωνα με το άρθρο 3 και με την επιφύλαξη των άρθρων 5 έως 8, το εφαρμοστέο δικαιο στη σύμβαση καθορίζεται ως εξής:

- α) η σύμβαση πώλησης αγαθών διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία ο πωλητής έχει τη συνήθη διαμονή του·
  - β) η σύμβαση παροχής υπηρεσιών διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία ο πάροχος υπηρεσίας έχει τη συνήθη διαμονή του·
  - γ) η σύμβαση που έχει ως αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή μίσθωση ακινήτου διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία ευρίσκεται το ακίνητο·
  - δ) παρά το στοιχείο γ), η μίσθωση ακινήτου που συνάπτεται για προσωρινή ιδιωτική χρήση μέγιστης διάρκειας έξι συνεχών μηνών διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία ο ιδιοκτήτης έχει τη συνήθη διαμονή του, εφόσον ο μισθωτής είναι φυσικό πρόσωπο και έχει τη συνήθη διαμονή του στην ίδια χώρα·
  - ε) η σύμβαση δικαιόχρησης διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία ο δικαιούχος έχει τη συνήθη διαμονή του·
  - στ) η σύμβαση διανομής διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία ο διανομέας έχει τη συνήθη διαμονή του·
  - ζ) η σύμβαση πώλησης αγαθών διά πλειστηριασμού διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία λαμβάνει χώρα ο πλειστηριασμός, εφόσον ο τόπος αυτός μπορεί να προσδιορισθεί·
  - η) η σύμβαση που συνάπτεται στο πλαίσιο πολυμερούς συστήματος, το οποίο εξασφαλίζει ή διευκολύνει τη σύμπτωση πολλαπλών συμφερόντων τρίτων για πώληση και αγορά χρηματοπιστωτικών μέσων, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 εδάφιο 17 της οδηγίας 2004/39/EK σύμφωνα με κανόνες που δεν κάνουν διακρίσεις, και διεπόμενη από ένα μόνο δικαιο, διέπεται από το εν λόγω δικαιο.
2. Όταν η σύμβαση δεν καλύπτεται από την παράγραφο 1 ή όταν τα στοιχεία της σύμβασης καλύπτονται από περισσότερα του ενός από τα στοιχεία α) έως η) της παραγράφου 1, η σύμβαση διέπεται από το δικαιο της χώρας στην οποία το μέρος το οποίο οφείλει να

εκπληρώσει τη χαρακτηριστική παροχή (characteristic performance) της σύμβασης, έχει τη συνήθη διαμονή του.

3. Όταν από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης προκύπτει ότι η σύμβαση συνδέεται προδήλως στενότερα με χώρα άλλη από εκείνη στην οποία αναφέρονται οι παράγραφοι 1 ή 2, εφαρμόζεται το δικαιο αυτής της άλλης χώρας.

4. Εφόσον το εφαρμοστέο δικαιο δεν μπορεί να καθορισθεί σύμφωνα με τις παραγράφους 1 ή 2, η σύμβαση διέπεται από το δικαιο της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα.

Άρθρο 5

Συμβάσεις μεταφοράς

1. Στο μέτρο που το εφαρμοστέο δικαιο σε σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων δεν έχει επιλεγεί σύμφωνα με το άρθρο 3, το εφαρμοστέο δικαιο είναι το δικαιο της χώρας της συνήθους διαμονής του μεταφορέα, εφόσον ο τόπος παραλαβής ή ο τόπος παράδοσης ή η συνήθης διαμονή του αποστολέα ευρίσκεται επίσης σε αυτή τη χώρα. Εάν δεν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, εφαρμόζεται το δικαιο της χώρας στην οποία ευρίσκεται ο τόπος παράδοσης που έχει συμφωνηθεί από τα συμβαλλόμενα μέρη.

2. Στο μέτρο που δεν έχει επιλεγεί από τα μέρη σύμφωνα με τη δεύτερη υποπαράγραφο, εφαρμοστέο δικαιο σε σύμβαση μεταφοράς επιβατών, εφαρμοστέο δικαιο είναι το δικαιο της χώρας όπου ο επιβάτης έχει τη συνήθη διαμονή του, εφόσον είτε ο τόπος αναχώρησης είτε ο τόπος προορισμού ευρίσκεται επίσης σε αυτή τη χώρα. Εάν δεν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, εφαρμόζεται το δικαιο της χώρας της συνήθους διαμονής του μεταφορέα.

Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να επιλέξουν ως εφαρμοστέο δικαιο στη σύμβαση μεταφοράς επιβατών, σύμφωνα με το άρθρο 3, μόνο το δικαιο της χώρας όπου:

- α) ο επιβάτης έχει τη συνήθη διαμονή του· ή
- β) ο μεταφορέας έχει τη συνήθη διαμονή του· ή
- γ) ο μεταφορέας έχει τον τόπο της κεντρικής του διοίκησής· ή
- δ) ευρίσκεται ο τόπος αναχώρησης· ή
- ε) ευρίσκεται ο τόπος προορισμού.

3. Αν από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης προκύπτει ότι η σύμβαση, ελλείπει επιλογής δικαίου, έχει εμφανώς στενότερους δεσμούς με χώρα άλλη από εκείνη που ορίζεται στις παραγράφους 1 ή 2, εφαρμόζεται το δικαιο αυτής της άλλης χώρας.

Άρθρο 6

Συμβάσεις καταναλωτών

1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 5 και 7, η σύμβαση που συνάπτει φυσικό πρόσωπο για σκοπό που μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική του δραστηριότητα («ο καταναλωτής») με

άλλο πρόσωπο που ενεργεί στο πλαίσιο της άσκησης της επαγγελματικής του δραστηριότητας («ο επαγγελματίας»), διέπεται από το δικαιο της χώρας όπου ο καταναλωτής έχει τη συνήθη διαμονή του, εφόσον ο επαγγελματίας:

- α) ασκεί τις εμπορικές ή επαγγελματικές του δραστηριότητες στη χώρα όπου ο καταναλωτής έχει τη συνήθη διαμονή του· ή
- β) με οιοδήποτε μέσο κατευθύνει αυτές τις δραστηριότητές του σε αυτή τη χώρα ή σε διάφορες χώρες μεταξύ των οποίων και η συγκεκριμένη χώρα,

και η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο των εν λόγω δραστηριοτήτων.

2. Παρά την παράγραφο 1, τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να επιλέξουν το εφαρμοστέο δικαιο σε μια σύμβαση, που πληροί τις απαιτήσεις της παραγράφου 1, σύμφωνα με το άρθρο 3. Η επιλογή αυτή δεν μπορεί, ωστόσο, να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τον καταναλωτή από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι διατάξεις από τις οποίες δεν μπορεί να γίνει παρέκκλιση με συμφωνία, σύμφωνα με το δικαιο που θα ήταν εφαρμοστέο βάσει της παραγράφου 1 ελλείψει επιλογής.

3. Αν δεν πληρούνται οι απαιτήσεις της παραγράφου 1 στοιχεία α) ή β), το εφαρμοστέο δικαιο στη σύμβαση μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία καθορίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 4.

4. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται:

- α) στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, όταν οι οφειλόμενες στον καταναλωτή υπηρεσίες πρέπει να παρασχεθούν αποκλειστικά σε χώρα άλλη από εκείνη της συνήθους διαμονής του·
- β) στη σύμβαση μεταφοράς πλην των συμβάσεων που αφορούν οργανωμένο ταξίδι κατά την έννοια της οδηγίας 90/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1990, για τα οργανωμένα ταξίδια και τις οργανωμένες διακοπές και περιηγήσεις ⁽¹⁾·
- γ) τη σύμβαση που αφορά εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή μίσθωση ακινήτου πλην των συμβάσεων που αφορούν δικαίωμα χρήσης ακινήτου υπό καθεστώς χρονομεριστικής μίσθωσης κατά την έννοια της οδηγίας 94/47/ΕΚ·
- δ) στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνιστούν χρηματοπιστωτικά μέσα και στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απαρτίζουν τους όρους και προϋποθέσεις που διέπουν την έκδοση ή προσφορά στο κοινό και τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς κινητών αξιών καθώς και την κτήση και εξόφληση μεριδίων των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, στον βαθμό που οι δραστηριότητες αυτές δεν αποτελούν παροχή χρηματοπιστωτικής υπηρεσίας·
- ε) στη σύμβαση που έχει συναφθεί στο πλαίσιο συστήματος το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 παράγραφος 1 στοιχείο η).

Άρθρο 7

Συμβάσεις ασφάλισης

1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε συμβάσεις προβλεπόμενες στην παράγραφο 2, ανεξαρτήτως του εάν ο καλυπτόμενος κίνδυνος ευρίσκεται σε κράτος μέλος, και σε όλες τις άλλες συμβάσεις ασφάλισης οι οποίες καλύπτουν κινδύνους που ευρίσκονται εκτός της επικράτειας των κρατών μελών. Δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις αντασφάλισης.

2. Οι συμβάσεις ασφάλισης που καλύπτουν μεγάλους κινδύνους, όπως ορίζονται στο άρθρο 5 στοιχείο δ) της πρώτης οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1973, περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτασφαλίσεως, εκτός της ασφαλίσεως ζωής, και την άσκηση αυτής ⁽²⁾, διέπονται από το δικαιο που έχουν επιλέξει τα μέρη σύμφωνα με το άρθρο 3 του παρόντος κανονισμού.

Στο μέτρο που τα μέρη δεν έχουν επιλέξει το εφαρμοστέο δικαιο, η σύμβαση ασφάλισης διέπεται από το δικαιο της χώρας όπου ο ασφαλιστής έχει τη συνήθη διαμονή του. Όταν από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης προκύπτει ότι η σύμβαση προδήλως συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα, εφαρμόζεται το δικαιο της άλλης αυτής χώρας.

3. Σε περίπτωση σύμβασης ασφάλισης πλην της ασφάλισης που εμπίπτει στην παράγραφο 2, τα μέρη μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 3, να επιλέξουν μόνο μεταξύ των εξής δικαίων:

- α) του δικαίου οιοδήποτε κράτους μέλους όπου βρίσκεται ο κίνδυνος κατά τη χρονική στιγμή σύναψης της σύμβασης·
- β) του δικαίου της χώρας όπου ο ασφαλισμένος έχει τη συνήθη διαμονή του·
- γ) στην περίπτωση ασφάλισης ζωής, του δικαίου του κράτους μέλους, την ιθαγένεια του οποίου έχει ο ασφαλισμένος·
- δ) σε περίπτωση συμβάσεων ασφάλισης οι οποίες καλύπτουν κινδύνους που περιορίζονται σε περιστατικά που επέρχονται σε ένα κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος όπου ευρίσκεται ο κίνδυνος, το δικαιο του εν λόγω κράτους μέλους·
- ε) όταν ο ασφαλισμένος σύμβασης που εμπίπτει στην παρούσα παράγραφο ασκεί εμπορική ή επιχειρηματική δραστηριότητα ή ελεύθερο επάγγελμα και η σύμβαση ασφάλισης καλύπτει δύο ή περισσότερους κινδύνους που αφορούν τις δραστηριότητες αυτές και ευρίσκονται σε διαφορετικά κράτη μέλη, το δικαιο οιοδήποτε από τα εν λόγω κράτη μέλη ή το δικαιο της χώρας όπου ο ασφαλισμένος έχει τη συνήθη διαμονή του.

Όταν, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α), β) ή ε), τα αναφερόμενα κράτη μέλη παρέχουν μεγαλύτερη ελευθερία επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου στη σύμβαση ασφάλισης, τα μέρη μπορούν να επωφεληθούν από την ελευθερία αυτή.

⁽²⁾ ΕΕ L 228 της 16.8.1973, σ. 3. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2005/168/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 323 της 9.12.2005, σ. 1).

⁽¹⁾ ΕΕ L 158 της 23.6.1990, σ. 59.

Στο μέτρο που τα μέρη δεν έχουν επιλέξει το εφαρμοστέο δίκαιο σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους όπου ευρίσκεται ο κίνδυνος κατά τη χρονική στιγμή της σύναψης της σύμβασης.

4. Οι ακόλουθες πρόσθετες διατάξεις εφαρμόζονται στις συμβάσεις ασφάλισης που καλύπτουν κινδύνους για τους οποίους ένα κράτος μέλος επιβάλλει υποχρέωση σύναψης ασφάλισης:

α) η σύμβαση ασφάλισης δεν πληροί την υποχρέωση σύναψης ασφάλισης εκτός εάν συνάδει με τις ειδικές διατάξεις για αυτήν την ασφάλιση, τις οποίες έχει θεσπίσει το κράτος μέλος που επιβάλλει την υποχρέωση. Όταν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ του δικαίου του κράτους μέλους όπου ευρίσκεται ο κίνδυνος και του δικαίου του κράτους μέλους που επιβάλλει την υποχρεωτική ασφάλιση, υπερισχύει το τελευταίο αυτό δίκαιο·

β) κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 2 και 3, ένα κράτος μέλος μπορεί να ορίσει ότι η σύμβαση ασφάλισης διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους που επιβάλλει την υποχρεωτική ασφάλιση.

5. Για τους σκοπούς της παραγράφου 3 τρίτο εδάφιο και της παραγράφου 4, όταν η σύμβαση καλύπτει κινδύνους που ευρίσκονται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, η σύμβαση θεωρείται ότι εμπεριέχει περισσότερες συμβάσεις, καθεμία από τις οποίες συνδέεται με ένα μόνο κράτος μέλος.

6. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, η χώρα όπου βρίσκεται ο κίνδυνος προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχείο δ) της δεύτερης οδηγίας 88/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1988, σχετικά με τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων για την άμεση ασφάλιση εκτός της ασφάλισης ζωής και τη θέσπιση διατάξεων για τη διευκόλυνση και την αποτελεσματική άσκηση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών⁽¹⁾, και, στην περίπτωση ασφάλισης ζωής, η χώρα όπου ευρίσκεται ο κίνδυνος είναι η χώρα της ασφαλιστικής υποχρέωσης κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) της οδηγίας 2002/83/ΕΚ.

Άρθρο 8

Ατομικές συμβάσεις εργασίας

1. Η ατομική σύμβαση εργασίας διέπεται από το δίκαιο που επιλέγουν τα μέρη σύμφωνα με το άρθρο 3. Ωστόσο, η επιλογή αυτή δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τον εργαζόμενο από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι διατάξεις από τις οποίες δεν μπορεί να γίνει παρέκκλιση με συμφωνία κατά το δίκαιο που θα ήταν εφαρμοστέο βάσει των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου, ελλείψει επιλογής.

2. Στο μέτρο που το εφαρμοστέο στην ατομική σύμβαση εργασίας δίκαιο δεν έχει επιλεγεί από τα μέρη, η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ή, ελλείψει αυτού, από την οποία, ο εργαζόμενος παρέχει συνήθως την εργασία του κατ' εκτέλεση της σύμβασης. Η χώρα της συνήθους εκτέλεσης εργασίας δεν θεωρείται ότι μεταβάλλεται όταν ο εργαζόμενος παρέχει την εργασία του σε μια άλλη χώρα προσωρινά.

⁽¹⁾ ΕΕ L 172 της 4.7.1988, σ. 1. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2005/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 149 της 11.6.2005, σ. 14).

3. Όταν δεν μπορεί να καθορισθεί το εφαρμοστέο δίκαιο σύμφωνα με την παράγραφο 2, η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου ευρίσκεται η εγκατάσταση της επιχείρησης που προσέλαβε τον εργαζόμενο.

4. Όταν προκύπτει από το σύνολο των περιστάσεων ότι η σύμβαση συνδέεται στενότερα με χώρα άλλη από την προβλεπόμενη στις παραγράφους 2 ή 3, εφαρμόζεται το δίκαιο της άλλης αυτής χώρας.

Άρθρο 9

Υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου

1. Οι υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου είναι κανόνες η τήρηση των οποίων κρίνεται πρωταρχικής σημασίας από μια χώρα για τη διασφάλιση των δημοσίων συμφερόντων της, όπως π.χ. της πολιτικής, κοινωνικής ή οικονομικής οργάνωσής της, σε τέτοιο βαθμό ώστε να επιβάλλεται η εφαρμογή τους σε κάθε περίπτωση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής τους, ανεξάρτητα από το δίκαιο που κατά τα άλλα είναι εφαρμοστέο στη σύμβαση σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

2. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού δεν μπορούν να περιορίσουν την εφαρμογή των υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου του δικαίου του δικάζοντος δικαστή.

3. Είναι δυνατό να δοθεί ισχύς στις υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου της χώρας όπου πρέπει να εκπληρωθούν ή έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση, στο μέτρο που οι εν λόγω υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου καθιστούν παράνομη την εκτέλεση της σύμβασης. Προκειμένου να κριθεί αν θα δοθεί ισχύς στις συγκεκριμένες διατάξεις, λαμβάνονται υπόψη η φύση και ο σκοπός τους καθώς και οι συνέπειες της εφαρμογής ή της μη εφαρμογής τους.

Άρθρο 10

Συναίνεση και ουσιαστικό κύρος

1. Η ύπαρξη και το κύρος της σύμβασης ή μιας διάταξης της διέπονται από το δίκαιο που θα ήταν εφαρμοστέο σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, αν η σύμβαση ή η διάταξη ήταν έγκυρη.

2. Ωστόσο, ένα συμβαλλόμενο μέρος, προκειμένου να αποδείξει ότι δεν έχει συναινέσει, μπορεί να επικαλεσθεί το δίκαιο της χώρας όπου έχει τη συνήθη διαμονή του, αν από τις περιστάσεις συνάγεται ότι δεν θα ήταν λογικό να καθορισθεί το αποτέλεσμα της συμπεριφοράς του σύμφωνα με το δίκαιο που ορίζεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 11

Τυπικό κύρος

1. Η σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ προσώπων τα οποία, ή οι αντιπρόσωποι των οποίων, ευρίσκονται στην ίδια χώρα κατά τη

χρονική στιγμή της σύναψής της είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις, είτε του δικαίου που σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό διέπει την ουσία της, είτε του δικαίου της χώρας στην οποία συνάπτεται.

2. Η σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ προσώπων τα οποία, ή οι αντιπρόσωποι των οποίων, ευρίσκονται σε διαφορετικές χώρες κατά τη χρονική στιγμή της σύναψής της είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις, είτε του δικαίου που σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό διέπει την ουσία της, είτε του δικαίου μιας από τις χώρες στις οποίες ευρίσκεται ένα εκ των συμβαλλομένων μερών ή ο αντιπρόσωπός του κατά τη χρονική στιγμή της σύναψής της, είτε του δικαίου της χώρας όπου είχε κατά τη συγκεκριμένη στιγμή τη συνήθη διαμονή του ένα εκ των συμβαλλομένων μερών.

3. Η μονομερής δικαιοπραξία η οποία προορίζεται να έχει έννομες συνέπειες σε σχέση με σύμβαση που καταρτίσθηκε ή πρόκειται να καταρτισθεί είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις, είτε του δικαίου που σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό διέπει ή θα διέπει την ουσία της, είτε του δικαίου της χώρας όπου επιχειρήθηκε η εν λόγω δικαιοπραξία, είτε του δικαίου της χώρας όπου το πρόσωπο που κατάρτισε τη μονομερή δικαιοπραξία είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

4. Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6. Ο τύπος των συμβάσεων αυτών διέπεται από το δικαιο της χώρας όπου ο καταναλωτής έχει τη συνήθη διαμονή του.

5. Παρά τις παραγράφους 1 έως 4, κάθε σύμβαση που έχει ως αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή μίσθωση ακινήτου υπάγεται στους αναγκαστικούς περί τύπου κανόνες του δικαίου της χώρας όπου ευρίσκεται το ακίνητο, αν, σύμφωνα με το δικαιο αυτό:

- α) οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία συνάπτεται η σύμβαση και από το δικαιο που διέπει τη σύμβαση· και
- β) δεν μπορεί να γίνει παρέκκλιση από τους κανόνες αυτούς με συμφωνία.

Άρθρο 12

Έκταση του εφαρμοστέου δικαίου

1. Το σύμφωνο με τον παρόντα κανονισμό, εφαρμοστέο στη σύμβαση δικαιο, διέπει ειδικότερα:

- α) την ερμηνεία της·
- β) την εκπλήρωσή της·
- γ) μέσα στα όρια των εξουσιών που παρέχει στο επιληφθέν δικαστήριο το δικονομικό δικαιο του, τις συνέπειες της μη εκπλήρωσης, ολικής ή μερικής, των εννοχών αυτών, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού της αποζημίωσης, εφόσον ρυθμίζονται από κανόνες δικαίου·
- δ) τους διάφορους τρόπους απόσβεσης των εννοχών, καθώς και τις παραγραφές και εκπώσεις λόγω παρόδου προθεσμίας·

ε) τις συνέπειες της ακυρότητας της σύμβασης.

2. Ως προς τους τρόπους εκπλήρωσης και τα μέτρα που πρέπει να λάβει ο δανειστής σε περίπτωση πλημμελούς εκπλήρωσης, λαμβάνεται υπόψη το δικαιο της χώρας εκπλήρωσης.

Άρθρο 13

Ανικανότητα

Σε σύμβαση η οποία συνάπτεται μεταξύ προσώπων που ευρίσκονται στην ίδια χώρα, φυσικό πρόσωπο ικανό, σύμφωνα με το δικαιο της χώρας αυτής, δεν μπορεί να επικαλεσθεί τη σύμφωνα με το δικαιο της άλλης χώρας πηγάζουσα ανικανότητά του, παρά μόνο αν, κατά τη χρονική στιγμή σύναψής της σύμβασης, ο αντισυμβαλλόμενος γνώριζε την ανικανότητα αυτή ή την αγνοούσε εξ αμελείας του.

Άρθρο 14

Εκχώρηση απαιτήσεων και συμβατική υποκατάσταση

1. Η σχέση μεταξύ εκχωρητή και εκδοχέα δυνάμει εκχώρησης ή συμβατικής υποκατάστασης απαίτησης κατά τρίτου προσώπου («ο οφειλέτης») διέπεται από το δικαιο, που σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, εφαρμόζεται στη σύμβαση μεταξύ εκχωρητή και εκδοχέα.

2. Το δικαιο που διέπει την απαίτηση η οποία είναι αντικείμενο εκχώρησης ή υποκατάστασης καθορίζει το εκχωρητό της, τις σχέσεις μεταξύ εκδοχέα και οφειλέτη, τους όρους με τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση της εκχώρησης ή της υποκατάστασης έναντι του οφειλέτη και το εξοφλητικό αποτέλεσμα της παροχής του οφειλέτη.

3. Η έννοια της εκχώρησης στο παρόν άρθρο περιλαμβάνει τη ρητή μεταβίβαση απαίτησης, τη μεταβίβαση απαίτησης προς εξασφάλιση άλλης απαίτησης, καθώς και την παροχή εγγύησης ή άλλα δικαιώματα εξασφάλισης επί απαίτησης.

Άρθρο 15

Υποκατάσταση εκ του νόμου

Όταν, δυνάμει μιας συμβατικής εννοχής, ένα πρόσωπο («ο δανειστής») έχει απαίτηση έναντι άλλου προσώπου («ο οφειλέτης»), και ένα τρίτο πρόσωπο έχει την υποχρέωση να ικανοποιήσει τον δανειστή, ή τον έχει πράγματι ικανοποιήσει εκπληρώνοντας την υποχρέωση αυτή, το δικαιο που διέπει την υποχρέωση του τρίτου να ικανοποιήσει τον δανειστή καθορίζει αν και σε ποιο βαθμό αυτός ο τρίτος δικαιούται να ασκήσει κατά του οφειλέτη τα δικαιώματα που είχε ο δανειστής κατά του οφειλέτη σύμφωνα με το δικαιο που διέπει τη σχέση τους.

Άρθρο 16

Παθητική εννοχή εις ολόκληρον

Στην περίπτωση που ένας δανειστής έχει απαιτήσεις έναντι περισσότερων οφειλετών, οι οποίοι ευθύνονται για την ίδια απαίτηση, και ένας εκ των οφειλετών έχει ήδη ικανοποιήσει, εν όλω ή εν μέρει, την απαίτηση, το δικαιο το οποίο διέπει την υποχρέωση του οφειλέτη

έναντι του δανειστή διέπει επίσης το δικαίωμα του οφειλέτη να στραφεί κατά των λοιπών οφειλετών. Οι λοιποί οφειλέτες μπορούν να αντιτάσσουν κατά τον δανειστή τα μέσα άμυνας τα οποία διαθέτουν στο μέτρο που επιτρέπεται από το δικαίο το οποίο διέπει τις υποχρεώσεις τους έναντι του δανειστή.

Άρθρο 17

Συμφηρισμός

Ελλείπει συμφωνίας των μερών για τη δυνατότητα συμφηρισμού, το δικαίο το οποίο διέπει τον συμφηρισμό είναι εκείνο που διέπει την αξίωση στην οποία αντιτάσσεται ο συμφηρισμός.

Άρθρο 18

Βάρος απόδειξης

1. Το δικαίο που, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, διέπει μια συμβατική ενοχή εφαρμόζεται στο μέτρο που, σε θέματα συμβατικών ενοχών, καθιερώνει τεκμήρια ή κατανέμει το βάρος απόδειξης.

2. Οι συμβάσεις ή δικαιοπραξίες οι οποίες προορίζονται να έχουν έννομες συνέπειες μπορούν να αποδειχθούν με κάθε αποδεικτικό μέσο που είναι παραδεκτό, είτε σύμφωνα με το δικαίο του δικάζοντος δικαστή είτε σύμφωνα με ένα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 11 δίκαια, κατά το οποίο η εν λόγω σύμβαση ή δικαιοπραξία είναι έγκυρη ως προς τον τύπο, εφόσον η απόδειξη μπορεί να διεξαχθεί με το μέσο αυτό ενώπιον του δικάζοντος δικαστή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 19

Συνήθης διαμονή

1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως συνήθης διαμονή εταιρείας ή άλλης ένωσης, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, νοείται ο τόπος της κεντρικής της διοίκησης.

Η συνήθης διαμονή φυσικού προσώπου που ενεργεί στο πλαίσιο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας είναι ο κύριος τόπος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του.

2. Εάν η σύμβαση συνάπτεται στο πλαίσιο της λειτουργίας υποκαταστήματος, αντιπροσωπείας ή οιασδήποτε άλλης εγκατάστασης, ή αν, σύμφωνα με τη σύμβαση, η παροχή οφείλεται από ένα τέτοιο υποκατάστημα, αντιπροσωπεία ή οιαδήποτε άλλη εγκατάσταση, ως τόπος της συνήθους διαμονής θεωρείται ο τόπος όπου ευρίσκεται το υποκατάστημα, η αντιπροσωπεία ή η οιαδήποτε άλλη εγκατάσταση.

3. Κρίσιμος χρόνος για τον καθορισμό της συνήθους διαμονής είναι η χρονική στιγμή σύναψης της σύμβασης.

Άρθρο 20

Αποκλεισμός της παραπομπής

Η εφαρμογή του δικαίου χώρας, η οποία προσδιορίζεται από τον παρόντα κανονισμό, σημαίνει την εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων

δικαίου στη χώρα αυτή εκτός από τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, εκτός αν προβλέπεται άλλως από τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 21

Δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή

Η εφαρμογή διάταξης του δικαίου οιασδήποτε χώρας που καθορίζεται από τον παρόντα κανονισμό δεν μπορεί να αποκλεισθεί παρά μόνο αν η εφαρμογή αυτή είναι προδήλως ασυμβίβαστη με τη δημόσια τάξη («ordre public») του δικάζοντος δικαστή.

Άρθρο 22

Κράτη χωρίς ενοποιημένο σύστημα δικαίου

1. Σε περίπτωση που ένα κράτος αποτελείται από περισσότερες εδαφικές ενότητες και κάθε μία έχει τους δικούς της κανόνες σχετικά με τις συμβατικές ενοχές, κάθε εδαφική ενότητα θεωρείται ως χώρα για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

2. Κράτος μέλος στο οποίο διαφορετικές εδαφικές ενότητες διαθέτουν δικούς τους κανόνες δικαίου σχετικά με τις συμβατικές ενοχές δεν υποχρεούται να εφαρμόζει τον παρόντα κανονισμό σε συγκρούσεις νόμων που αφορούν αποκλειστικά και μόνο τα δίκαια αυτών των εδαφικών ενότητων.

Άρθρο 23

Σχέση με άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου

Με την εξαίρεση του άρθρου 7, ο παρών κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου οι οποίες, σε ειδικά θέματα, ρυθμίζουν τους κανόνες σύγκρουσης νόμων στον τομέα των συμβατικών ενοχών.

Άρθρο 24

Σχέση με τη σύμβαση της Ρώμης

1. Ο παρών κανονισμός αντικαθιστά τη σύμβαση της Ρώμης στα κράτη μέλη, εξαιρουμένων των εδαφών των κρατών μελών τα οποία υπάγονται στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω σύμβασης και στα οποία ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 299 της συνθήκης.

2. Κατά το μέτρο που ο παρών κανονισμός αντικαθιστά τις διατάξεις της σύμβασης της Ρώμης, κάθε παραπομπή στην εν λόγω σύμβαση νοείται ως παραπομπή στον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 25

Σχέση με τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις

1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή διεθνών συμβάσεων στις οποίες είναι μέρη ένα ή περισσότερα κράτη μέλη κατά το χρόνο της υιοθέτησης του παρόντος κανονισμού και οι οποίες θεσπίζουν κανόνες σύγκρουσης νόμων σχετικά με τις συμβατικές ενοχές.

2. Ωστόσο, στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών, ο παρών κανονισμός υπερισχύει των συμβάσεων που έχουν συναφθεί αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων εξ αυτών, στο μέτρο που οι συμβάσεις αυτές αφορούν θέματα τα οποία διέπονται από τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 26

Κατάλογος συμβάσεων

1. Έως τις 17 Ιουνίου 2009, τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τις προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παράγραφος 1 συμβάσεις. Μετά την ημερομηνία αυτή, τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε καταγγελία των συμβάσεων αυτών.

2. Εντός εξαμήνου από την παραλαβή των αναφερομένων στην παράγραφο 1 κοινοποιήσεων, η Επιτροπή δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*:

- α) κατάλογο των συμβάσεων κατά την παράγραφο 1·
- β) κατάλογο των καταγγελιών κατά την παράγραφο 1.

Άρθρο 27

Ρήτρα αναθεώρησης

1. Έως τις 17 Ιουνίου 2013, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Εφόσον είναι απαραίτητο, η έκθεση συνοδεύεται από προτάσεις τροποποίησης του παρόντος κανονισμού. Η έκθεση περιλαμβάνει:

- α) μελέτη σχετικά με το δίκαιο που εφαρμόζεται στις συμβάσεις ασφάλισης και μελέτη των επιπτώσεων των διατάξεων που ενδεχομένως σχεδιάζεται να θεσπισθούν και

- β) αξιολόγηση της εφαρμογής του άρθρου 6, ιδίως όσον αφορά τη συνοχή του κοινοτικού δικαίου στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών.

2. Έως τις 17 Ιουνίου 2010, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εκχώρησης ή υποκατάστασης προκειμένου για απαίτηση έναντι τρίτων και σχετικά με την προτεραιότητα της απαίτησης που υπόκειται σε εκχώρηση ή υποκατάσταση έναντι δικαιώματος άλλου προσώπου. Εφόσον είναι απαραίτητο, η έκθεση συνοδεύεται από πρόταση τροποποίησης του παρόντος κανονισμού και μελέτη των διατάξεων που σχεδιάζεται να θεσπισθούν.

Άρθρο 28

Διαχρονική εφαρμογή

Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις συμβάσεις που συνάπτονται μετά τις 17 Δεκεμβρίου 2009.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29

Έναρξη ισχύος και εφαρμογή

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται από τις 17 Δεκεμβρίου 2009, με την εξαίρεση του άρθρου 26 που εφαρμόζεται από τις 17 Ιουνίου 2009.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Στρασβούργο, 17 Ιουνίου 2008.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

H.-G. PÖTTERING

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

J. LENARČIČ